

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

LUNDS
UNIVERSITET

**“Hennes verklighetsuppfattning är inte som hans
verklighetsuppfattning”**

*- En kvalitativ uppsats om män dömda för grov
kvinnofridskränkning*

Författare: Louise Wetche

Kandidatuppsats: SOCK08, 15 hp

Vårterminen 2021

Handledare: Axel Fredholm

ABSTRAKT

Författare: Louise Wetche

Titel: "Hennes verklighetsuppfattning är inte som hans verklighetsuppfattning" - En kvalitativ uppsats om män dömda för grov kvinnofridskränkning

Kandidatuppsats SOCK08, 15 hp

Handledare: Axel Fredholm

Sociologiska institutionen, vårterminen 2021

Grov kvinnofridskränkning har i Sverige sedan 1998 möjliggjort lagföring av flera brottsgärningar under samma rubricering och har diskuterats flitigt under många år. Mäns våld mot kvinnor gestaltas som ett stort samhällsproblem och flera olika lösningar, dels genom kriminalvården och uppdrag av regeringen har försökt angripa problemet men utan några vidare resultat. Syftet med denna uppsats är därför att granska hur män dömda för grov kvinnofridskränkning rationaliserar och neutraliserar sina brottsliga gärningar och på vilket sätt riskfaktorer har återspeglats i deras utsagor.

Studien använder en kvalitativ ansats där en tematisk analys har genomförts på den insamlade empirin. Domar användes som underlag och totalt användes 27 stycken för detta arbetet och dessa har därefter kodats. Fortsättningsvis utgår studien från tidigare forskning som berör mäns våld mot kvinnor, riskfaktorer och neutraliseringstekniker. Det teoretiska ramverket som har valts är Sykes och Matzas neutraliseringstekniker.

Slutsatserna som dras i denna uppsatsen är att män använder neutraliserande tekniker när de på olika sätt förklarar sina handlingar vid grov kvinnofridskränkning. Vidare har flera riskfaktorer varit närvarande i männens utsagor som dessutom tycks vara sammanhängande med manliga ideal och utgör vidare en möjlighet att använda som just en neutraliserande kraft. Männerna beskriver hur brotten har påverkats av yttre faktorer och framträdande var framställningen av målsägande som galna. Genom denna skildring lyckas män vända ansvaret utåt och skyddas från påtryckande normer och en stigmatiserad identitet. Konsekvensen blir ett språkligt våld som utövas mot kvinnor och som fråntar dem rätten till sina offerskap.

Nyckelord: Grov kvinnofridskränkning, Neutraliseringstekniker, Riskfaktorer, Mäns våld mot kvinnor

	3
1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	6
1.2 Avgränsningar	6
2. Teori	7
3. Tidigare forskning	8
4. Metod	12
4.1 Material, insamling och urval	12
4.2 Analysmetod	14
4.3 Alternativa metoder	15
4.4 Etiska överväganden	16
5. Analys	
5.1 Förnekelse av ansvar	17
5.2 Förnekelse av skada	23
5.3 Förnekelse av offer	29
5.4 Fördömande av fördömnarna	30
5.5 Åberopande av högre lojaliteter	30
6. Slutsats	32

1. Inledning

Mäns våld mot kvinnor har länge diskuterats och dessutom gett upphov till den unika lagen “Grov kvinnofridskränkning” som togs fram specifikt för att bemöta mäns våld mot kvinnor. Lagen trädde i kraft 1998 och är i Sverige ensam av sitt slag då den har möjliggjort lagföring av flera brottsgärningar under en rubricering vilket medför ett högre straffvärde än en gärning bedömd för sig själv. Syftet med lagen var att skydda kvinnor som systematiskt utsätts för våld, hot, sexuellt våld eller kränkningar av en partner där förhållande antingen är inom ett äktenskap eller kan liknas vid ett sådant. Detta gäller även när parterna har levt i ett tidigare förhållande men inte längre är tillsammans (NJA 2004 s. 97 och Hovrätten över Skåne och Blekinges dom, B 1822-09). Vidare täcker rubriceringen även den som överträder ett besöksförbud, förstör föremål eller på olika sätt ofredar kvinnan (NCK, 2021). Brottet ger som lägst 9 månader och högst 6 år i fängelse och år 2020 anmäldes totalt 1530 för grov kvinnofridskränkning (Brå, 2020).

Enligt Brå (2019) har antalet anmälningar om grov kvinnofridskränkningar sjunkit, men detta antas inte bero på någon faktiskt minskning av brottet. Snarare tycks detta bero på sättet brottet rubriceras. Enligt statistiken har de åtal som väckts och lett till en fällande dom istället ökat i antal även om det har skett en minskning av antalet domar totalt sett. Detta innebär att fler fälls för grov kvinnofridskränkning än tidigare. Brå (ibid) menar att detta beror på att det ställs högre krav på stödbevisningen och domstolarna har därmed fått tydligare ramar för hur bedömanden ska göras. Åtalen har följaktligen minskat men fått större träffsäkerhet för fällande dom.

Brott i nära relationer förekommer mot både män och kvinnor (Brå, 2021). En mätning uppskattade det fysiska våldet som relativt jämt fördelat och siffrorna visade att 6,8 procent kvinnor och 6,2 procent män hade utsatts för psykiskt våld i en nära relation (Brå, 2012). Emellertid existerar en väsentlig skillnad i det grövre våldet och där är det tydligt att kvinnor är överrepresenterade och i större utsträckning behöver söka sjukvård för sina skador. Siffrorna visade att 29,2 procent av de tillfrågade kvinnorna hade sökt hjälp till skillnad från de 2,4 procent män som också hade gjort det. Vidare visade statistiken att kvinnor i högre utsträckning uppgav att det psykiska våldet hade förekommit upprepade gånger och våld som har haft en dödlig

utgång uppskattas år 2020 ha drabbat totalt 17 personer i Sverige, varav 13 utav dessa var kvinnor. Detta motsvarar 52 procent av allt dödligt våld riktat mot kvinnor.

Walklate (2012) skriver hur frågor som rör mäns våld mot kvinnor länge har lyfts som “ett oacceptabelt problem” men att ämnet tycks hamna i ett moment 22. Det debatteras och ständigt presenteras nya lösningar. Däremot får debatten ett abrupt slut eftersom det tycks finnas en diskrepans mellan lösning och problem. Problemet, menar Walklate (2012), ligger i de politiska satsningar som faktiskt går till dessa lösningar och att samhället möjligen behöver tänka om i dessa frågor. Samtidigt argumenterar hon för vikten av att inse att denna brottsligheten är en könskodad sådan och att problemet inte vilar i någon diskrepans mellan problem och lösning, snarare vilar ansvaret på män.

Under april månad detta året, har det begåtts fem mord på kvinnor av män som de har haft en nära relation till. Detta har gett upphov till en hel del debatter om hur problemet bäst kan lösas. Regeringen har inlett samtal kring detta och de olika partierna har presenterat olika förslag. Ett flertal partier föreslår bland annat skärpta straff och förhöjd minimistraff för grov kvinnofridskränkning. Förändringar av normer och rättens sätt att hantera detta presenteras också som möjliga lösningar (SVD, 2021). Så tidigt som den 22 april 2021 har regeringen lagt fram ett förslag för lagändring av minimistraffet vid grov kvinnofridskränkning och framlade då att brottet skulle ge minst ett års fängelse (Regeringskansliet, 2021). Jämställdhetsmyndigheten har även fått i uppdrag av regeringen att öka kunskaperna kring våldsdrabbade och mer centralt kvinnor och barn som lever med skyddade identiteter (NCK, 2021).

År 2016 inleddes “ En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor” som kommer fortsätta fram till 2026. I denna riktas fokuset mot män och maskulinitetsnormer. Eftersom förövare utgörs av män kommer man därför försöka arbeta efter den utgångspunkten och samtidigt engagera män att delta i samtalen (Regeringen, 2016). Vilka effekter som väntas komma ur denna satsning återstår att se.

Män dömda för våldsbrott i nära relationer kan inom kriminalvården (2021) erbjudas olika behandlingsprogram som är speciellt framtagna för att förändra och arbeta med klienters attityder och tankar kring våld mot partners, före detta partners eller andra familjemedlemmar. Målsättningen är att stoppa våldet och förebygga återfall. Det finns tre program som är inriktade på våld i nära relationer. Dessa bygger på olika psykologiska behandlingar som KBT och

inlärningsteori (Kriminalvården). Forskning visar att dessa har haft relativt positiv påverkan men att en stor del återgår till att bruka våld igen (Bloomfield och Dixon, 2015).

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är därför att försöka klargöra och förstå hur gärningsmän rättfärdigar sina brott och hur olika riskfaktorer har varit närvarande under männens berättelser. Att belysa hur förövare på olika sätt rättfärdigar sina kriminella handlingar är angeläget eftersom de satsningar som hittills har gjorts inte har visat några omfattande resultat. Förståelsen och kunskapen kring mäns förhållningssätt till sina egna handlingar möjliggör förståelsen av större sammanhang som normer och attityder. Synliggörs denna fundamentala problematik så blir det också enklare att hindra och bromsa kriminella våldshandlingar genom rättsliga regler, praxis och samhällsnormer. Om dessa inre tankar och dialoger uppmärksammas och diskuteras kan bakomliggande rationaliseringar närmare granskas och förstås i en del av en större social kontext.

Med anledning av detta har denna uppsats för mål att besvara följande frågeställning:
På vilket sätt använder män dömda för grov kvinnofridskränkning neutraliserande tekniker när de förklarar sina handlingar i domar och hur är riskfaktorer närvarande?

1.2 Avgränsningar

Jag har valt att endast använda domar som rör grov kvinnofridskränkning och sådana som har varit av fällande karaktär. Detta innebär att domar som har friat gärningsmännen från anklagelserna har valts bort och även de domar där männens utsagor var av så liten storlek att de inte skulle främja analysen på något avsevärt sätt. Något större utrymme har inte getts till rättens utsaga eller målsägande, men i få fall har specifika uttalanden lyfts eftersom det har haft relevans för analysen. Detta innebär att uppsatsens fokus är inriktad på gärningsmannens perspektiv och utsaga.

2. Teori

Teorin har valts eftersom det är en intressant teori som kan belysa och ge detaljerade insikter i hur våld rationaliseras och på vilket sätt detta görs.

Neutraliseringstekniker

Gresham Sykes & David Matza presenterade en kriminologisk teori som kallades neutraliseringstekniker (1957 se McLaughlin & Muncie 2013). Denna utgår från idén att den som begår ett brott rationaliserar sin handling och skyddar det egna jaget från att åta sig någon skuld och ålägger istället andra skulden. Normer och påtryckningar från omvärlden neutraliseras och avleds till fördel istället. Teknikerna delas in i fem kategorier vilka är:

Förnekande av ansvar: Avvikaren pekar på sina avvikande handlingar som påverkade av yttre faktorer och där han tvingas in i nya situationer. Det är snarare krafter bakom hans egna kontroll och kan exempelvis vara brist på kärlek från föräldrar, fattigt bostadsområde eller dåligt umgänge och ansvaret ägs av någon annan. När den kriminella lär sig att se andra som aktörer snarare än sig själv som sådan, distanserar den avvikande sig från det normativa samhället utan att konfronteras med att själv vara en avvikare.

Förnekelse av skada: Avvikaren utvärderar hur fel det han gjorde var genom en öppen tolkning av brottet som har begåtts. Exempelvis kan det vara att vandalism av ett hus neutraliseras eftersom ägaren har råd att betala det eller att gängbråk är något som endast rör parterna och inte samhället i stort. Avvikaren anser inte att beteendet gör någon skada trots att det är olagligt.

Förnekelse av offret: Avvikaren erkänner inte att det finns något offer trots att han kan förstå att skada har orsakats. Istället rättfärdigas skadan av att det var rätt handlande eller att det var ett straff som personen förtjänade. Det kan exempelvis vara när någon har deltagit vid ett slagsmål, då ses den skadade inte som ett offer för den var en aktiv deltagare.

Fördömandet av fördömare: Avvikaren fördömer fördömare genom att flytta fokus från hans egna kränkningar och kritisera fördömare. Exempel på detta är misstanke mot polisen där man anser dem vara korrupta. Avvikaren vänder uppmärksamheten från sina egna handlingar och går till attack på de andra och på så sätt neutraliseras hans kriminella handlingar.

Åberopande av högre lojaliteter: Avvikaren följer inte samhällets lagar och moral eftersom minoritetsgruppen är viktigare. Detta kan vara sociala grupper som familjen, vänner eller gäng. Avvikaren förkastar inte samhällets regler utan anser den mindre gruppens värderingar värdefullare.

3. Tidigare forskning

Risikfaktorer har valts då de kan vara intressanta att undersöka i förhållande till neutraliseringstekniker eftersom det kan tänkas att om de återfinns i materialet att de på förhand möjliggör våld eftersom männen då har något som de kan skylla sitt våldsbeteende på. Vidare ger forskning kring mäns våld mot kvinnor och vilka bakomliggande orsaker en bra teoretisk grund och förståelse för empirin.

Baak, Hayes, Freilich och Chermak (2018) undersökte kulturella aspekter och neutraliseringsteknikers samspel vid hedersrelaterade mord i USA. Vanligast var förnekandet av offer. Detta kunde ske genom att hävda att offret var skyldig i sitt eget offerskap och därmed förtjänande vad som hade hänt. Uttalanden från förövarna visade dock en tendens att förnekandet inte sällan fanns i kombination med åberopande av högre lojaliteter.

Fynden visade att förnekandet av ansvar användes för att på olika sätt förskjuta ansvaret genom att peka på självförsvar eller att de var oskyldiga (Baak et al. 2018). Förnekelse av skada var minst förekommande vilket kunde bero på att alla fallen som undersöktes hade resulterat i en dödlig utgång. Studien presenterade fynd som visade att neutraliseringstekniker frekvent användes och gärna flera simultant där de överlappade varandra.

Karimakwande (2021) visade hur myter kring våldtäkt inom äktenskap genomsyrar rättssystemets diskurser i Sydafrika och hur domare använder neutraliseringstekniker vid utdömandet av våldtäktsmän. Stereotypa förväntningar på den "äkta våldtäkten" följer vanligen mönstret av att förövaren på olika sätt använder exempelvis våld och farliga tillhyggen. Idén präglar både lagstiftning, rättsväsendets agerande och dömande mot offer. Försättningsvis har neutraliseringstekniker använts för att visa hur våldtäkt upprätthåller manlig dominans över kvinnor och hur det kulturella samtalet speglar dessa tekniker. Genom kulturella samtal auktoriserar förövaras förnekande av offer och skada eftersom språket möjliggör detta. Våldtäkten sanktioneras därmed via sociala normer. Neutraliseringar beskrivs som ett "språkligt våld" vilket beror på att våldet rättfärdigas genom förmildrande domar som inte följer den angivna lagstiftningen.

Förnekande av offer var vanligt och här förmildrades domen då mannen och kvinnan hade ingått i ett äktenskap och därför kunde mannens vilja för intimitet förväntas. Därigenom lyckas domaren förneka kvinnan sitt offerskap då hon hade ingått i ett äktenskap med honom och i flera år frivilligt valt att ha samlag med honom. Därmed borde våldtäkten inte dömas som den av en okänd förövare. Förnekandet av skada visades genom domares val att bortse från skadan som hade orsakats kvinnan trots att den var dokumenterad. Skadan orsakades av en kidnappning och våldtäkt i ett försök att få hem frun. Domen förmildrades eftersom han egentligen ville få hem sin fru och därför begick brottet i ett nobelt syfte.

Karimakwenda lyfter att denna problematiken vid dömande av våldtäktsmän är funtad i kulturella föreställningar om det som hon kallar "myter" och domare tenderar att falla tillbaka på dessa som om de vore allmän kunskap om sexuellt våld.

Hulley (2016) granskade män som lämnade kriminellt beteende där de hade dömts för sexualbrott och hur neutraliseringstekniker användes när de lämnade denna livsstil samt utsikterna för förebyggande arbete. Studiens deltagare fällts för minst ett sexualbrott mot ett barn under 16 år. Förekommande var fördömandet av fördömare där en man fälld för barnpornografi beskyllde föräldrarna för hans agerande, där han lyfte hur det egentligen var en form av vanvård eftersom föräldrarna borde lära sina barn bättre om internets faror. Förnekandet av ansvar skildrades genom att peka på mentala tillstånd som antingen berodde på psykisk sjukdom eller medicinering som antidepressiva och att handlingen därmed var utom kontroll.

Männens neutraliseringar presenteras som ett bevarande av självet och det egna värdet, vilket har byggts upp parallellt med hur samhället har stigmatiserat personer som har begått dessa handlingar. Teknikerna syftade till att undvika andras negativa dömande för att kunna distansera sig själva från den interna och externa bilden av att vara en sexualförbrytare. Poängen är distanseringen från stigmat för att i ett senare skede kunna uppnå en prosocial livsstil där man inte betraktas som brottsling och därmed heller inte känner sig som det.

Dutton (1986) undersökte män som hade misshandlat sina fruar och syftet med studien var att ta reda på vilka anledningar männen presenterade till varför de hade gjort det. Resultaten visade att männen tenderade att både rättfärdiga (79%) och ursäkta (21%) sina handlingar, vidare var rättfärdigandet ofta vänt mot offrets egna skuld och de som ursäktade förklarade handlingen som

bunden till situationen. Samtidigt skylde en tredjedel av männen sitt överfall på provokationer från offret och offrets agerande.

Mooney (2007) belyste neutraliseringstekniker vid mäns rättfärdigade av våld mot sina partners. Olika scenarier presenterades där männen fick uppskatta om de hade använt våld eller inte. Exempelvis kunde detta vara att frun hade varit otrogen med en främling kontra en vän till mannen, om hon slogs, vanvård av barn, eller att vara tjatig eller bråkig. Samma frågor ställdes till män som erkände att de hade använt våld mot sin partner varvid de fick uppge i vilka av scenarierna de tenderade att slå.

Resultatet visade att männen i större grad uppgav att de tänkte slå sin fru om hon var otrogen med en vän eller okänd och 19 procent svarade att de hade använt våld när partnern själv hade gjort det. Sammanlagt svarade 63 procent av männen att de kunde tänka sig att vara våldsamma och utav dessa svarade 17 procent att de hade varit våldsamma vid alla scenarion. Vidare uppgav de att de kunde tänka sig att slå om barnen utsattes för vanvård eller om de bråkade. Detta förklaras utifrån förnekande av ansvar och åberopande av högre lojaliteter. När männen uppger att de kan tänka sig att använda våld vid bråk och otrohet ligger ansvaret inte längre hos dem och de befrias från förlorandet av kontroll. Vidare tyder vanvård av barn på åberopande av högre lojaliteter eftersom det gjordes i försvar av familjen och barnet. Författaren menar att det är intressant att det tycks finnas en acceptans för våld riktad mot kvinnor som främjas av ett normativt system som möjliggör denna sortens ställningstagande. Vidare hävdar hon att detta inte är några slumpmässiga svar bundna till undersökningsfrågorna utan snarare en del av det uttalade patriarkatet.

Polisen genomförde en kartläggning där ett antal riskfaktorer diskuterades och deras koppling till våld i nära relationer (2020). Där identifierades bland annat social utsatthet, vilket kunde leda till individers upplevda känsla av maktlöshet och förlorande av kontroll. Vidare är detta ett steg i ledet mot ett beteende som kan vara destruktivt, impulsivt och negativt och som går hand i hand med andra riskfaktorer såsom missbruk och arbetslöshet. Risken ökar för fysisk våld i samband med alkoholkonsumtion men inte psykisk. Vidare lyfts normer som en bidragande orsak till våld och detta grundas framförallt i stereotypa könsnormer som på olika sätt möjliggör fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor. De normer som underordnar olika könsroller visar sig ha en viktig

påverkan. Fortsättningsvis är annan kriminalitet en riskfaktor samt psykisk ohälsa såsom depression samt olika diagnoser som ADHD. Risken ökas även för personer som får stöd genom socialtjänsten och som har sämre ekonomiska möjligheter. Ytterligare har det visat sig finnas samband mellan våldsanvändning och pågående vårdnadstvist samt kontaktförbud.

I en undersökning som granskade riskfaktorer för att begå partnervåld fann man att män som hade varit våldsamma i tidigare relationer, använt sig av psykisk misshandel eller verbala hot löpte större risk för att fortsätta eller bli våldsamma (Caulfield, Riggs och Street, 2000). Vidare kunde den kvinnliga partners våld och aggression förutspå männens. När relationen kom högre upp i åren visades en minskning av våld i relationen och att par som är äldre i mindre utsträckning använder våld. Andra faktorer som ekonomiska svårigheter och arbetslöshet påverkade våldet och män som visade mer aggressiva tendenser löpte större risk för att vara våldsamma. Även de som led av psykisk ohälsa eller psykiska sjukdomar som depression, PTSD, personlighetsstörningar och missbruk löpte större risk. Fortsättningsvis undersöktes konflikter inom relationen vilket presenterades som en risk för våld. Dock var det oklart om stress påverkande våld eller tvärtom.

Dobash och Dobash (1998) illustrerar skillnaden i mäns våld mot kvinnor och mäns våld mot män. Våldet som är riktat mot män bygger på konceptet att vinna eller förlora samtidigt som våldet framställs som "heroiskt och bekräftande egenskaper". Våldsamma handlingar mellan män skildras som prisvärt beteende och sker i försvar av manliga identiteter samt "högre värderingar". Detta är vanligt i kriminella miljöer där våldsamt beteende utmålas som legitimt och som sker i försvar av "värdiga mål". Dessa skildringar värderar våld som ett positivt handlande och därmed "bra våld" vilket ses som prisvärt och oundvikligt. Våldets syfte validerar manlig identitet oavsett om personen förlorar eller vinner.

Män som inte aktivt deltar i våld eller kan tänka sig att använda våld vinner i en social kontext på detta eftersom det bekräftar mäns överlägsenhet i relation till undergrupper som kvinnor. Bekräftandet sker eftersom våld anses finnas inom alla mäns handlingsförmåga och utnyttjas som ett verktyg för hot och tvång. Vidare hävdar författarna att män i större utsträckning är "villiga och kapabla att använda det" (1998).

Våld mot kvinnor skildras snarare med korta berättelser och med inslag av en moralisk ordning som illustrerar vilka fel kvinnan har gjort och att hon därmed förtjänade våldet vilket bekräftar den manliga identiteten eftersom han inte kan ses vara under henne. Genom att bortse från skadorna har mannen vunnit över kvinnan eftersom våldet rättfärdigas då hon har provocerat honom. Våldet ses därför som berättigat då det uppnådde målet av att få tyst på henne eller att hon var tjatig.

Våld som riktas mot kvinnor är inte nödvändigtvis ett bekräftande av manlig identitet som i mötet med andra män. Snarare ligger det i att kvinnan ska veta sin plats och förstå vem som bestämmer. Våld mot andra män innehåller tydliga historier där varje slag får ta del medans våldet mot kvinnor förminskas eller förnekas. Konsekvenserna och skadorna tycks vara för små och det räknas i stort sett inte som riktigt våld.

Författarna diskuterar männens korta berättelser och att detta kan bero på att männen skäms för våldet de utövar eller att det inte räknar våldet för att vara av ett sådant allvar att det anses vara äkta. Det är inte våldet som bekräftar den manliga identiteten utan snarare resultatet av det, det vill säga att få henne att vara tyst eller uppnå ett annat mål med våldet.

4. Metod

Uppsatsen har utgått från en kvalitativ ansats där en tematisk analys har genomförts på domstolsbeslut vid grov kvinnofridskränkning. Materialet har kodats och därefter analyserats utifrån tidigare forskning och teori. I följande avsnitt kommer metodval och material att diskuteras närmare.

4.1 Material, insamling och urval

Empirin i denna uppsats består av domar från Bisnode - Infotorg. Infotorg (2021) är en rättsbank där det finns tillgång till bland annat avgöranden i olika instanser, officiella datakällor samt förarbeten. Antalet domar som har använts är totalt 27 stycken och därutöver har ca 50 stycken lästs och valts bort från materialet. De domar som valdes bort innehöll inte någon utsaga från den tilltalade och då studien har haft som mål att undersöka dessa kunde de inte tas med i analysen.

Valet av att läsa domar har grundats i tillgängligheten av materialet och att det dessutom möjliggör att redan bearbetat underlag där trovärdigheten i den insamlade datan är hög. Eftersom

det är offentlig handling har det varit enkelt att få tillgång till. Bryman (2018) menar att dokument bör granskas utifrån kontexten de har skapats i och detta utgör en nivå av en viss verklighet. Detta har inneburit förståelsen av vilka berättelser männen skildrar och i vilken grad beskrivningarna är sanningsenliga. Domarna skildrar dessutom händelser som återberättas och samtidigt har det funnits två separata skildringar av samma händelse. Därutav har Brymans (2018) fyra kriterier tillämpats för att bedöma datan och dessa är: *Autencitet. Trovärdighet. Representativitet. Meningsfullhet.*

Eftersom empirin kommer från domstolar som arbetar på uppdrag av Regeringen kan de anses vara autentiska och trovärdiga. Materialet är typiskt i den mening att den förekommer upprepade gånger i domar vilka rör grov kvinnofridskränkning. Däremot kan själva utsagorna vara olika men syftet är att undersöka hur rationaliseringar ter sig. Eftersom varje berättelse kan antas unik och inte täcker ett stort antal domar, är det tänkbart att några generaliseringar varken kan dras eller finnas. Materialet är både tydligt och begripligt eftersom domstolarna arbetar utifrån förutbestämda lagar och regler för att säkerställa rättstrygghet och rättssäkerhet (Sveriges Domstolar, 2020).

Tidigare forskningen har hittats genom att söka på ord kopplade till det valda ämnet, det vill säga neutraliseringstekniker, våld i nära relationer och riskfaktorer. Dessa sökord var exempelvis: “neutralization techniques offender”, “domestic abuse offender” “risk factors domestic violence” “violence against women”.

För att täcka det antalet domar som ansågs vara lämpligt valdes det att erhålla ett antal som ansågs adekvat för att datamängden skulle vara tillfredsställande (Bryman, 2018). Denna mättnad kom jag fram till genom att utgå från några förutbestämda kriterier som skulle säkerställa att de områden jag behövde information kring var uppfylld. Kriterierna för denna uppsats har varit att domen skulle vara *fällande*, behandla *grov kvinnofridskränkning* och skildra *någon form av berättelse* från den tilltalades sida. Antalet domar var inte förutbestämt då detta inte är nödvändigt när man arbetar utifrån en datamättnad snarare än urvalsstorlek. Mättnaden avgjordes efter materialet hade analyserats och ansågs vara adekvat i storlek och tillräckligt reliabel för att kunna uttala sig om det valda ämnet. Detta innebär att jag har valt att tillämpa ett målstyrt urval med ett antal kriterier, förvalda ämnen som artiklarna ska innehålla, som gjorde problemformuleringen möjlig att undersöka.

Ett målstyrt urval innebär att man inte arbetar utifrån att hitta slumpmässiga deltagare,

eller i mitt fall domar. Istället görs strategiska val för att hitta den gruppen/domar som kan hjälpa till för att besvara forskningsfrågan (Bryman, 2018). Anledningen till detta urval baseras på att slumpmässiga domar skulle innebära en enorm mängd domar som inte var relevanta. Genom ett målstyrt urval kan jag istället från början hitta min data och den tänkta “gruppen” och få en förståelse för det valda fenomenet. Givetvis kan detta innebära att forskaren skulle kunna missa viktiga domar eller påverkar materialet genom att utesluta annan information som denne inte anser vara viktig. Däremot anser jag att denna metoden kan ge bäst möjlighet för att hitta och sedan analysera en mängd domar som behandlar det valda problemet. Domarna som har valts är från 2018, 2019 och 2020 och från första delen av året.

4.2 Analysmetod

Det har valts en kvalitativ tematisk analys för att hitta teman av neutraliseringstekniker hos de tilltalade männen som har undersökts. Det som har utgjort tillvägagångssättet har varit att leta repetitioner, lokala typologier eller kategorier, metaforer, teorirelaterat material samt likheter respektive skillnader mellan mina egna fynd och tidigare forskning (Bryman, 2018; Guest, MacQueen, Namey, 2012). Vidare menar Rennstam och Wästerfors (2015) att tematisk analys är ett utmärkt verktyg för att ta fasta på vad som beskrivs eller sägs i berättelsernas innehåll. För att räknas som ett tema menar Owen (1984 se Bryman 2018) att man bör ha kraften bakom det återkommande i åtanke, då uppmärksammas exempelvis kursiv text eller betonade ord under intervjuer. Eftersom detta inte har förekommit i empirin har det utgjort en begränsning. För att kompensera detta har min uppmärksamhet riktats mot kontinuitet och att dra kopplingar mellan möjliga teman. Vidare har deskriptiva detaljer beaktats och utgjort en del av analysen. Enligt Bryman (2018) ökar detta förståelsen av vilken kontext den sociala miljön har för gärningsmännen. Detta har varit viktigt eftersom männens skildringar har tagit plats under rättegångar och tidigare förhör som har tagits upp i rätten. Då kan handlingsmönster synliggöras och förenas med den mening det ges inom samhällets normer. Forskaren får därmed möjligheten att “förstå kontextens betydelse och hur den påverkar beteenden och sätt att tänka” (ibid s. 481).

Bearbetningen av empirin har gjorts genom förutbestämda koder, det vill säga neutraliseringsteknikerna. Inledningsvis lästes olika domar och därefter valdes de domar ut som kunde användas. Vidare har materialet läst igenom flera gånger, tankar och noteringar har skrivits bredvid och därefter har kodningen gjorts genom att lägga in materialet under de koder

som de bäst har passat under (Bryman, 2018). Under insamlingen trädde vissa nya koder och teman fram som sedan kodades därefter. Parallellt noterades riskfaktorer i samband med neutraliseringarna för att granska om ett mönster uppstod.

Enligt Rienecker och Jörgensen (2018) rekommendationer har empirin rangordnats. Detta genom att besvara varför jag vill använda min valda empiri, vilken av empirin, uttalanden från domar och vetenskapliga tidskrifter, som väger tyngst i min förståelse av fenomenet och hur den kan främja argumentationen i uppsatsen. Varför detta angreppssätt har valts i metoden är för att kunna gå tillbaka till mina upplägg, kriterier och valda rangordningar. Genom att göra detta har jag kunnat få en överblick av materialets styrkor och svagheter för att se var jag behöver mer datamättnad eller funderar ytterligare kring vad det egentligen är som ska undersökas i denna uppsats.

Validitet avser att det mätverktyget man har tänkt använda kan mäta det man avsåg att mäta korrekt. Reliabilitet handlar om mätverktyget ger tillförlitliga och stabila svar (Eriksson och Wiedersheim-Paul, 2014). Enligt Bryman (2018) ifrågasätts det hur pass användbara dessa begrepp är inom kvalitativa studier. Istället kan begreppen vara användbara för forskaren genom att reflektera kring den egna rollen och på vilket sätt detta påverkar analysen. Denna uppsats har fokuserat på män dömda för grov kvinnofridskränkning och hur de i sina berättelser neutraliserar handlingarna och hur pass vanligt det var att riskfaktorer fanns med innan och när de begick brottet. Det är därför troligt att alla utsagor inte liknar varandra och därav kan det påverka till vilken grad samma uttalanden förekommer i andra domar som inte har tagits med i denna uppsats.

4.3 Alternativa metoder

Uppsatsen skulle kunna anta en narrativ analys eftersom det är själva berättelsen som ligger till grund för förståelsen och analysen (Rennstam och Wästerfors, 2015). Genom denna metoden binds berättelsen samman med en händelse som skildras och då de tilltalade återger vad som har inträffat vid ett specifikt tillfälle som de står åtalade för, uppfylls analysförfarandet då berättelsen besvarar "Först hände det, sedan det" (ibid, 57). Vidare sker berättelse genom att en individ försöker skapa sammanhang och övertyga lyssnaren samtidigt som denne vill nå fram till lyssnaren med den egna verkligheten. Däremot valdes denna metod inte eftersom narrativ analys inte kodar materialet i någon större omfattning utan låter långa utdrag skapa basen för

förståelsen. Genom tematisk analys kan männens berättelser kodas utifrån den teoretiska ramen som senare blir ryggraden för denna analys.

4.4 Etiska överväganden

I enlighet med de forskningsetiska principer har det valts att helt och hållet censurera domarna och personerna som ingick i dessa. Detta beslutet grundar sig i konfidentialitetskravet där forskaren i så stor utsträckning som möjligt ska ge deltagarna anonymitet och försäkra att det inte går att ta reda på information kring dem (Vetenskapsrådet, 2002). Trots att domar utgör offentlig handling som alla har möjlighet att begära ut har detta ställningstagande ändå valts eftersom det framkommer våldsamma handlingar mot kvinnorna som på olika sätt kan vara integritetskränkande att dela vidare (Sveriges Domstolar, 2019). Eftersom detta kan orsaka ett problem gällande domarnas tillförlitlighet har det tidigare diskuterats hur domarna har behandlats och kodats utifrån den valda teorin.

5. Analys

I detta avsnitt presenteras resultatet sammanvävt med Sykes och Matzas teoretiska perspektiv såväl som tidigare forskning som på olika sätt diskuterar neutraliseringar, riskfaktorer och mäns våld mot kvinnor. De tilltalades namn har ändrats till XX och målsägande till NN.

5.1 Förnekelse av ansvar

Resultatet av förnekande av ansvar visade att det fanns 19 domar av 27 stycken som använder denna tekniken för att rättfärdiga eller helt förneka sin handling.

Vidare visade resultatet att förnekande av ansvar även var under andra teman som ett undertema, det vill säga att handlingen främst förklarades utifrån ett annat neutraliserande förhållande, men där frågan om ansvar även framställdes som en förklarande orsak.

Empirin skildrar hur männen förnekar ansvar av att ha begått grov kvinnofridskränkning. Detta görs genom att bland annat hävda att de har agerat under påverkan av alkohol eller narkotika, att de endast "råkade" knuffa eller slå undan målsägande, att de var oskyldiga eller att det har varit en motreaktion på målsägandens agerande. Enligt Sykes och Matza (2013) förnekas ansvaret när skuldfrågan förskjuts till utomstående faktorer som aktören inte kunde påverka.

Därmed har agerandet varit en del i ledet av flera händelser som inte gick att påverka.

Förskjutningen möjliggör att kringgå sociala normer och på så sätt även undvika att kollidera

med dem. Avvikaren lyckas bevara självkänslan och därmed har någon normöverträdelse aldrig har begåtts. Följande utdrag från olika domar belyser hur detta kunde se ut:

“XX säger att hon vet att han blir rasande, tappar kontrollen och blir arg. Hon drev honom till vansinne. Det var först på slutet som han blir tvungen att slå. Hon fortsatte att provocera honom tills han gjorde det.” (Dom nr: 27)

“Vid tidigare incidenter hade polisen kontaktat socialtjänsten som hade bekräftat att det han sa stämde. Den här gången tror han att de ringde till fel socialtjänst [...] och därför fick fel uppfattning. Han tror att det är därför han greps.” (Dom nr: 5)

“Han brukade mest kasta föremål omkring sig och slå sönder saker då han har svårt att hantera de situationer som uppkommer. [...] Han har slagit henne ett flertal gånger men bara hotat henne vid ett tillfälle [...] När hon inte ville prata med honom kastade han undan korgstolen, drog ned prydnadssakerna på skåpet och välte det. [...] Senare på dagen [...] tog han henne på benet. När hon sparkade undan honom på knäet hotade han att ha ihjäl henne och han slog tre till fyra gånger på vaden med knuten näve eftersom han var förbannad.” (Dom nr: 14)

“Han var på mycket dåligt humör och var berusad. Det uppstod ett stort gräl [...] Han gav henne en örfil och ett slag med knytnäven samt knäade henne på låret så att hon fick ont och ramlade på golvet. Det var en reflex att han knäade henne eftersom hon försökte sparka honom mellan benen. [...]” (Dom nr: 20)

Utdragen indikerar hur utomstående faktorer har drivit männen till deras agerande och på så sätt förnekas ansvaret för händelsen. Att peka på offrens handlande som skulden i deras agerande syftar till att förminska eller totalt förskjuta ansvaret från det egna självet och undgå dömandet från den sociala världen. Detta fyller rollen av den oskyldige åskådaren som tvingas in i situationen av offret och därmed kan de inte beskyllas för en händelse eftersom ansvaret inte längre vilar på dem. Att beskriva sitt handlande som förlorandet av kontroll till följd av ilska och användandet av våld för att få tyst på offret, skulle kunna tolkas som självbevarelse genom att

distansera sig från sociala normer som därmed heller inte vinner någon dömande kraft. Det skulle även kunna tolkas utifrån Dobash och Dobash (1998) förklaring kring skapandet och bekräftandet av manlig identitet. Att agera utifrån att uppnå kvinnans tystnad eller att hon har agerat på ett sådant sätt som har provocerat honom, skapar ett underläge för mannen där hans auktoritet som en bestämmande individ utmanas. Det är inte själva våldet som markerar denna process kring skapandet av manlig identitet utan vilket mål som uppnås med agerandet. Det kan därför förklaras utifrån att målet snarare är att trycka ner henne i rang, där hon bör vara, och när detta uppnås bekräftas även de manliga egenskaper som inledningsvis utmanades.

Domar som indikerar detta kunde exempelvis innehålla utsagor kring att mannen med tvång flytande målsägande till soffan för att han ville prata och att hon behövde lyssna på vad han hade att säga. En annan uppgav att han tvingade sambon med våld att sova i barnens säng för att de helt enkelt inte skulle passa sig för en vuxen man att själv sova där. Detta handlande motiveras även utifrån att hon var irriterande på nätterna och därmed störde hans sömn, och då kunde de inte sova tillsammans längre. En tredje man hade utdelat slag mot målsägande eftersom hon ville anlita en hantverkare för en renovering som han själv hade tänkt fixa men aldrig kommit till (Dom nr: 1, 7, 14). Dessa exempel kan tolkas utifrån att männen på olika sätt utmanas i sin manlighet och genom våld anser sig kunna återta sina berättigade positioner och därmed påverka målsägande tillbaka i den moraliska ordningen. Det är kvinnornas fel som betonas, dels genom hur de har varit störande för mannen och att anlita en annan man för att utföra jobbet utmålar honom inte bara som mindre manlig både inför partnern och en annan man. Tvånget och våldet har därmed återställt ordningen och även rättfärdigat den (Dobash och Dobash, 1998). Detta styrks även av polisens kartläggning kring riskfaktorer som könsnormer och vilka förväntningar som kommer med dessa (2020).

Vidare har ansvar förskjutits genom att peka på handlandet som ren reflex eller att skadan som orsakats var ett försök av att värja sig. En möjlig förklaring är att denna skildring gestaltar kvinnorna som aktiva aktörer och männen som biroller av deras egna våld. Våldet betraktas på så sätt utifrån eftersom handlingen inte är bunden till dem själva som en aktiv och handlande individ. Männen lyckas framställa sitt handlande som framtvingade av situationen och som en reaktion på någon annans handlande (Sykes & Matza, 2013).

Tidigare forskning bekräftar även dessa tendenser. Framförallt tycks förnekandet av ansvar, i denna empirin, vara en tydlig gemensam nämnare för olika typer av brottsutövare och

sättet de betraktar sina kriminella handlingar. Baak et al (2018) fann att förövare som mördade med anledning av hederskultur i stor utsträckning neutraliserade genom att förneka ansvar då de hade handlat i självförsvar eller att de var oskyldiga till brottet. På liknande sätt har männen i domarna visat samma tendenser och tolkningen indikerar att deras agerande var just i självförsvar och att målsägande har utsatt mannen för upprepad våld. Det har varit vanligt att männen helt ignorerar den bevisningen som finns dokumenterad mot dem och istället försöker de framhålla att de själva är utsatta för våld. Detta skulle kunna tros förklaras utifrån ett försök till självbevarelse för att undvika fördömande samhällsnormer som betraktar den våldsamma handlingen (Sykes & Matza, 2013). Dobash och Dobash (1998) menar att förnekandet och förminskandet kan härledas till ett nonchalerande av våldet och att det inte är av sådan vikt att det är värt att ens beakta som våld. En annan förklaring är att män är generade över sina handlingar, detta kan kopplas till Sykes och Matzas teori om att falla i linje med sociala normer som fördömer våldsamma handlingar. Om skam vore orsaken till förnekandet talar det för externa påtryckningar som påverkar de inre livet till en känsla av skuld och slutligen ett förnekande eftersom känslorna blir för påtagliga och återigen avspeglas det tidigare nämnde självbevarandet.

Hulley (2016) fann att män dömda för sexualbrott mot barn bevarade det egna värdet och självkänsla med neutraliseringstekniker genom att förskjuta ansvaret från det egna handlandet till omkringliggande omständigheter eller att förklara föräldrars skuld i sina barns offerskap. Detta tros komma ur en respons mot samhällets stigmatiserande stämpling som sedan hämmar utvecklingen från ett kriminellt beteende och att betrakta sig själv som sådan. Liknande tendenser synliggörs när de tilltalade lyckas hävda sitt agerande som icke felaktigt. En möjlig förklaring är att skydda självet från stigmatiserande stämplingar. Poängen blir att när den avvikande handlingen exponeras i ett konformt samhälle tvingas individen skydda sitt avvikande beteende då normer har en stark dömande kraft, vilket leder till ett neutraliserande av handlingen då samhället kräver någon form av konformitet (Sykes & Matza 2013, s. 249). I likhet med vad Hulley och Sykes och Matza presenterar kan en förklaring vara att både interna och externa krafter blir så pass överväldigande att avvikaren på något vis behöver anknyta till dessa, och detta genom olika sorters rättfärdigande som också presenteras i denna uppsatsen.

Vidare indikerar empirin att de neutraliserande teknikerna inte sällan sker i samband med flera. Det kan förstås genom hur en gärningsman inledningsvis förklarar hur han inte längre kan

hantera situationen och agerar därefter, olika rationaliseringar har sedan uppstått där förnekelse av skada eller offer har förekommit. De nästa utdragen från domar exemplifierar dessa uttalanden:

“Det brann i huvudet på honom, han sa till henne att ge sig och bad henne sluta men hon fortsatte tjafsa. Tillslut kastade han telefon på henne och [...] Telefonen träffade hennes arm av misstag. [...] Han kommer inte ihåg om han kastade ner henne i sängen eller om han tryckte ned henne i sängen. [...] han tryckte ned henne i soffan i några sekunder. Han ströp inte henne utan han tryckte på hennes axel. Hon gjorde inget motstånd. Om han hade tagit henne för halsen hade hon fått märken. Hon kan ha uppfattat det som att han gjorde det, men deras verkligheter är inte lika” (Dom nr: 7)

“Han hade druckit alkohol den aktuella dagen. När hon böjde sig ner mot marken knuffade han henne bakifrån så att hon ramlade. De bråkade och hon sprang omkring i lägenheten, han höll därför fast hennes huvud med sina händer mot en dörrkarm för att hon skulle vara stilla, men han tog inget stryptag. Hon var lite röd i ansiktet men han märkte inte att hon fick svårt att andas. (Dom nr: 20)

Dessa domar visar hur den tilltalade inledningsvis förnekar ansvar där handlandet är bundet till situationen och senare fortsätter båda männen att lyfta sin oskuld genom att neutraliserar den orsakade skadan och att offret framställs som förvriden i sin verklighetsuppfattning. En möjlig förklaring är att dessa uttalanden syftar till att vända uppmärksamheten från deras egna handlingar mot offret. I dom nummer sju förklarar han att det egentligen var ett misstag att kasta telefonen på målsägande och att han därmed agerade på målsägandes provokation, parallellt lyfter han sitt eget våldsutövande och vidare förnekas offrets skador genom att peka på att hon borde haft skador om han hade tagit ett stryptag på henne. Verklighetsuppfattningen har visat sig kunna kodas in under en egen underkategori eftersom detta har återkommit upprepade gånger. Detta kommer diskuteras mer ingående senare.

Fortsättningsvis kan det tolkas hur den tilltalade i dom nummer 20 förnekar skadan han har orsakat sitt offer samtidigt som agerandet beskylls på alkoholpåverkan. Alkohol och narkotika har genomgående i empirin förklarats som en av de största orsakerna till männens

handlande. Detta skulle kunna förklaras som ett utmärkt exempel på hur förövare skildrar sina handlingar som påverkade av yttre faktorer eftersom detta även illustrerar att handlingen har varit utom kontroll och ansvaret vilar inte på männen som handlande subjekt längre (Sykes & Matza, 2013). Vidare visade Hulley (2016) hur förövare förnekade ansvar eftersom de vid tillfället led av olika psykiska sjukdomar när de begick sina brottsliga handlingar. Dessa tendenser återfinns även hos männen dömda för grov kvinnofridskränkning.

Riskfaktorer har i flera studier lyft alkohol och narkotika som en bidragande orsak till våld (Polisen, 2020; Caulfield, Riggs och Street, 2000). Detta är intressant i förhållande till att alkohol och narkotika ofta lyfts som en neutraliserande orsak av männen, medans studier lyfter det som en riskfaktor. Anledningen till att detta kan tyckas spännande är att yttre förhållanden tillskrivs olika mening. Givetvis kan det förstås att en påverkad individ som inte är tillräknelig kan agera baserat på ologiska resonemang. Däremot vill jag påstå att mer ligger bakom skulden för alkohol och narkotika eftersom det förekommer så pass ofta i situationer av misshandel. Polisens kartläggning kopplade samman riskfaktorer som maktlöshet i relation till social utsatthet vilket kunde leda till negativa val i form av en ökad alkoholkonsumtion. Samtidigt lyfte de även könsnormer som en viktig variabel och detta kan tyckas vara mer överensstämmande med männens egna resonemang med tanke på att alkoholen snarare lyfts som en neutraliserande faktor (2020). Flera män har i sina utsagor lyft att de hade druckit alkohol och därefter agerat våldsamt. En möjlig förklaring till detta handlade skulle vara att alkohol förstärker redan existerande känslor hos männen. Synen hos männen förstärks av att agerandet kan beskyllas på alkohol och därför agerar de i större utsträckning våldsamt. Sykes och Matza (2013) menar att den olagliga gärningen styrs av sociala påtryckningar om rätt och fel. När gärningsmännen presenteras ett möjligt rättfärdigande kan det därför på förhand handla om en outtalad neutralisering som har värderat kontexten som förmildrande och ansvarsfri. ADHD och andra psykiska besvär som depression och ångest har även påvisats som en orsak till våldet och bekräftar återigen den tidigare forskningen kring riskfaktorer (Polisen, 2020; Caulfield, Riggs och Street, 2000).

Som tidigare lyfts var det inte ovanligt att offren porträtterades som psykiskt sjuka eller maniska. Denna framställningen kan indikera förnekelse av ansvar eftersom kvinnorna framställs som sändare och männen som mottagare som motvilligt har förflyttats in i en situation som är bortom deras kontroll. Att peka på kvinnans alkoholdrickande kan möjligen förklaras utifrån att

hon framställs som otrovärdig, och detta tolkas vara relativt vanligt. Förståelsen är att detta möjliggör avvikarens vändande av det internaliserade stigmat från samhället mot sitt offer då denne ses som skuldbäraren i händelsen. Männens nås därför inte av samhällets fördömande. Följande utdrag illustrerar dessa uttalanden:

“XX blev ibland jättearg, helt rabiatt, och han försökte lugna henne [...] De började bråka om XXs hund. XX skrek och ”blev galen” och välte stolar. Sedan gick hon ut och rökte. När hon kom in igen slog hon honom på ena kinden. Han puttade undan henne och hon ramlade bakåt ned i en soffa.” (Dom nr: 3)

“Han älskar XX och har älskat henne djupt hela tiden men XX är sjuk. Hennes verklighetsuppfattning är inte som hans verklighetsuppfattning.” (Dom nr: 7)

Kvinnornas beteenden motiveras som startskotten till männens ageranden, och detta går även att se i Mooneys (2007) studie där männen uppgav att kvinnans aggressivitet kunde förutspå deras egna. En potentiell förklaring är att männen väljer att agera med övervåld när kvinnorna själva har gjort det. Detta gick även att utläsa i domarna där rätten påpekade att männen var medvetna om deras överlägsenhet i styrka och att skadan som skulle orsakas kvinnan var betydligt större i jämförelse med skadan kvinnorna orsakade. Detta illustreras även i dom nummer 15 där mannen uppgav att han slog henne för att hon skulle lugna ner sig eftersom hon var aggressiv. Konflikter i relationen påvisas även vara en riskfaktor och har visat sig vara närvarande ett flertal gånger som exempelvis domarna ovan (Caulfield, Riggs och Street, 2000). Vidare var där även andra män som påpekade att de var rädda för målsägandes våld och många gånger behövde värja sig från deras slag. Dobash och Dobash (1998) menar att bra våld sker vid värdiga mål som är riktade mot andra män och gärna i kriminella miljöer. Detta kan dock återfinnas i empirin där det rättfärdiga och goda våldet har använts som ett verktyg för att det mer eller mindre var oundvikligt då kvinnorna själva var våldsamma. Vidare kan det därmed tolkas som ett bekräftande av den manliga identiteten när männen utsätts av våld från en kvinnlig partner och till följd av detta behöver hävda och bekräfta den manliga identiteten genom att använda våld tillbaka. Statusen har försvarats men samtidigt neutraliserats för handlingen låg utom deras egna kontroll (Sykes och Matza, 2013).

5.2 Förnekelse av skada

Förnekelse av skada förekom 11 gånger i den kodade empirin. Framförallt var det vanligt att männen förnekade att de hade begått handlingen som målsägande hade anmält dem för och i några enstaka fall erkände männen det våldet som hade begåtts mot kvinnorna. Däremot förnekade samtliga till alla vålds beskrivningar som de dömdes för och erkände endast lite. Detta indikerar hur männen gör öppna tolkningar kring handlingen och därmed även skadan som har orsakats. Det var även vanligt att männen erkände att de hade haft sönder olika föremål i samband med händelserna, men inte sällan nekade de till skador som kvinnorna hade dokumenterat. Detta skulle kunna förklaras utifrån att det inte är någon våldsamt och skadande handling mot en levande individ, detta innebär att handlingen inte kommer inte fördömas av samhället i stort och därför inte orsaka skada på mannens person. Detta skildrar även den öppna tolkningen som Sykes och Matza diskuterade (2013). Vidare tycks det vara intressant att denna handling inte förnekas utan ofta erkänns och gärna ersätts av männen. Att förstöra föremål tillhör den brottsbeskrivning som går under grov kvinnofridskränkning och det därför inte förnekas liksom de andra handlingar talar tydligt för ett värderingssystem som är etablerat av samtliga män som erkänner till dessa handlingar. I dom nummer 25 nekades anklagelser om att han hade slagit frun med fjärrkontrollen. Detta motiverades i att det var hans "finaste pryl" och att det därför var helt otänkbart att han skulle slagit med just denna. Detta kan förstås som att mannen nästan skapar ett värdesystem utifrån vad han kan tänka sig att använda som tillhyggen mot sin partner eftersom den vore för omtyckt för ett sådant ändamål och inte att det snarare vore främmande att överhuvudtaget använda våld mot sin partner istället. I denna domen fanns det ljudbevisning och det gick att höra slagen som riktades mot frun men detta hindrade inte honom från att neka gärningen. Denna händelse tolkas stämma mer överens med förnekelse av ansvar men är intressant att jämföra med männen som gärna erkänner förstörelse av föremål, men även för att uttalandet både förnekar ansvaret och skadan i ett.

En möjlig förklaring är Dobash och Dobash (1998) illustration av mäns potentiella våldskapital som utgör en form av maktutövning och som sedan återställer en maktbalansen mellan män och kvinnor. Att inte använda våld, men hotet om det blir ett indirekt våld som säkrar vinsten i kontexten som situationen utspelar sig i. Detta talar för ett latent våld som visar att männen är "villiga och kapabla att använda det". Viljan att utöva våld skildras även av Mooney (2007) där männen i flera scenarion uppgav att de kunde tänka sig att agera våldsamt.

Däremot pekar dessa fynden snarare åt Sykes och Matas förnekande av ansvar men som empirin tidigare har visat finns det många överskridande tendenser i de olika neutraliseringar och detta har även bekräftats av Baak et al (2018) där gärningspersonernas rationaliseringar inte sällan gick hand i hand med varandra. Detta innebär i stora drag att männen förnekar skadan som har orsakats offren när de har använt diverse föremål, samtidigt som de erkänner att de har förstört föremålen. Följande utdrag illustrerar hur förnekelse av skada kunde te sig:

“Den tilltalade har uppgett att nagellacksflaska har kastats en gång i sovrummet och en gång i badrummet. Det är det närmaste han kommer (brottet). Han har kastat mot Sekretess NN 2, som har kastat tillbaka. Han tror inte att det träffade i badrummet. I sovrummet träffade den nog, men inte så att det blev skada. [...] Sekretess NN 2 har också kastat saker på honom.” (Dom nr: 2)

“Den tilltalade har i huvudsak bekräftat målsägades uppgifter om deras relation och om det våld som han utsatt henne för. Han har berättat att han sparkat och slagit målsägande, men sagt att han inte har sett några blåmärken på henne.” (Dom nr: 6)

“Han fick syn på NNs bil med hästsläpet. Han gick ut och körde på hennes sida. Det var en dum grej, han ville skrämmas lite kanske. [...] Det var ingen fara.” (Dom nr: 19)

Utdragen ovan indikerar hur männen lyckas förneka skadan som har orsakats kvinnorna där de ofta drar slutsatsen att skadan inte har varit av någon större vikt eller genom att bagatellisera den.

I Baak et als (2018) studie visades hur förövare dömda för hedersrelaterade mord ofta erkände brotten de hade begått och därmed inte förnekade offret. Studien presenterade att förnekelse av skada inte förekom eftersom brottet hade slutat i dödlig utgång och därmed gick det inte att bortse från någon skada. Resultatet i empirin visar däremot att det är relativt vanligt att förneka skadan som har orsakats genom en öppen tolkning av brottet. Orsaken till detta skulle kunna bero på att männen i någon mån behöver bevara självet i förhållande till samhällets stigmatisering. Att förneka skadan möjliggör därmed även att undkomma den internaliserade bilden av att vara en förövare och avvikare. Den öppna tolkningen har gett utrymme för gärningsmannen att granska huruvida något är fel trots att det är en olaglig handling (Sykes &

Matza, 2013). Detta visas bland annat när den tilltalade förklarar att våld har använts mot målsägande men att inga blåmärken har förekommit eller att ett kastat föremål inte antas orsaka några större eller viktiga skador. Skador kunde förminskas genom att hävda att en ringklocka var mjuk eller att det endast var med en sopkvast som slag utdelades. En annan förklaring till skillnaden mellan resultatet i denna uppsats och Baak et al skulle kunna bero på att det förekom väldigt lite hedersrelaterade fall i materialet. Att förneka skadan när brottet har begåtts till följd av heder har nämligen redan motiverats med uppsåtet av att orsaka skada. Poängen går förlorad annars när det har gjorts för att återställa heder. Männen i dessa domar skulle givetvis kunna begå handlingar utifrån en sorts manlig heder men det pekar inte åt det hållet. Dobash och Dobash (1998) menar att den typen av våld snarare sker riktat mot andra män som sedan erövrar en heroisk status där både männen på olika sätt vinner av det utövade våldet.

Fortsatt hittades förnekelse av skada i kombination med andra neutraliserande tekniker. I citatet från dom nummer två förklarar mannen att kvinnan också hade kastat en nagellacksflaska på honom och visar därför ett överlappande av rationaliseringar där hon beskrivs som en yttre påverkan som han tvingades svara på. I en annan dom rättfärdigar mannen sina handlingar vilket visas i citatet nedan:

“Han hade druckit alkohol och var berusad. När NN och vänninnan skulle lämna lägenheten tog han tag i NNs kpuschong för att stoppa henne och han ryckte henne bakåt. Han förstod att hans agerande kunde leda till att NN fick lite ont i någon sekund men inte att hon fick andnöd.” (Dom nr: 20)

Alkohol presenteras i utsagan, däremot beskrivs den inte som en explicit orsak till agerandet men genom att nämna det blir det en implicit förklaring till hans agerande och är därmed neutraliserande. Vidare pekar citatet även på en förnekelse av skada där den öppna tolkningen består av en förståelse av att rycket kunde orsaka smärta men inte tillräckligt för att det skulle anses vara erkänd som en riktig skada och därmed heller inte verklig (Sykes och Matza, 2013). Närvaron av alkohol har därför ännu en gång visat sig vara en riskfaktor som har funnits i kombination med en neutraliserande teknik. I dom 20 kan den tilltalades agerande tolkas enligt Dobash och Dobash (1998) förklaring av att våldsamma handlingar sker i en eftersträvan av ett mål, nämligen att få kvinnan att göra som mannen vill. I detta fallet förstås det utifrån att försöka

hindra målsägande att lämna lägenheten då han var upprörd på henne. Våldet har därmed haft ett syfte att uppnå målet där hon stannar kvar i lägenheten med honom. Denna tilltalade har även förekommit i andra brottmål och detta har även identifierats som en riskfaktor för män som slår sina partners (Polisen, 2020). Andra dömda för grov kvinnofridskränkning visade sig även vara i kontakt med socialtjänsten och en del av bråken involverade osämjor kring barnen vilket även återspeglar en riskfaktor i samband med olika neutraliserande tekniker. Detta kommer diskuteras närmare vid åberopande av högre lojaliteter.

I förhållande till riskfaktorer har empirin däremot indikerat att vissa av de männen som var dömda hade varit i relationen i många år och att det antingen hade förekommit våld under en lång period medans andra på senare år, till följd av olika sociala utsatta situationer, började misshandla sina partners. Detta bekräftar dels vad tidigare studier har kommit fram till, nämligen att social utsatthet och en plötslig ökad konsumtion av alkohol till följd av yttre stressfaktorer ökar risken för våld (Polisen, 2020; Caulfield, Riggs och Street, 2000). Emellertid har Caulfield, Riggs och Street (2000) hävdade att våld tenderar att minska desto äldre paren blir medans fynden i denna uppsatsen har indikerar att våldet kan förekomma i de flesta åldrar. Förvisso är majoriteten av männen i domarna för denna uppsatsen yngre och medelålders men det har förekommit vissa äldre män över 60 år.

En framträdande underkategori till förnekelse av skada var olika sorter av redogörelser för hur våldet var på skoj eller att det var ett sätt som parterna brukade agera mot varandra på skämt. Följande utdrag är exempel på detta:

“XX har uppgett att de alltid har brottats på skoj. Kanske har det blivit hårdare på grund av frustration. De har hållit armgrepp och det har varit slag mot armar och ben, men mer på skoj och kanske avser annan händelse. [...] NN sade att hon skulle köra in i ett träd så sade han att han då kunde begrava henne vid trädet. [...] Det stämmer inte att han tilldelat NN fem—tio slag vid tillfället. Bända fingrar har varit när de skojbråkat. [...] De har bråkat på skoj och han kan ha slagit tillbaka hårdare än tänkt. [...]” (Dom nr: 2)

“Han hotade inte NN. Allt var på skoj. NN skrattade. De brukar säga sådana saker till varandra. På arabiska säger man ofta ”i Guds namn, jag kommer att döda dig”, men

man menar inte något med det. [...] Bakgrunden till ljudmeddelandet [...] är att MM bror hade sagt till honom att MM hade smutsat sig här i Sverige. XX menade ingenting när han uttalade att han skulle finhacka MM. Med finhacka menade han prata eller skälla. Det han sade var vanliga uttryck i deras familj. “(Dom nr: 10)

“Han och NN har fäktats med skohorn, men det var vid ett annat tillfälle. Den här dagen användes inte något skohorn. Det kan ha varit någon dag efter som de har skojbråkat med skohornen.” (Dom nr: 18)

Genom att hävda att bråket endast var på skoj kan tolkas som att den tilltalade väljer att ignorera målsägandes utsaga och därmed diktera över vad som är på skoj eller inte i relationen. Samtidigt indikerar detta även en egen tydning av våldet som förmildras och omvandlas till en ny version där den brottsliga handlingen inte längre har varit olaglig eftersom det var mellan två samtyckande parter. På så sätt bli männens perspektiv högre värderade och viktigare i sammanhanget än det våldsutsatta offret och en avskärmning av samhällets fördömande har därmed lyckats. Dutton (1986) beskriver hur männen kunde ursäkta sina våldsamma ageranden och att de kopplade handlandet till kontexten och därigenom ursäkta handlingen. Att hänvisa till en våldsam situation och att den har tagit plats genom skämt och skoj, blir indirekt att peka på kontexten i situationen och att handlingen därmed har varit bunden till den. Tolkningen är att beteendet lyckas ursäktas eftersom det framställs som en skada där intentionen inte var att göra illa.

Det kan tros vara allmän information att de flesta inte anser det vara skoj med den här typen av beteende. Att förneka den skadan som har orsakats, förminska offret och samtidigt skadan som har åsamkats dem. Till skillnad från domarna som analyserade av Karimakwenda (2021), förnekade domarna i de svenska fallen inte skadan som har orsakats målsägande. Snarare har en diskussion förts som visar ett tydligt resonemang kring att de skador som har orsakats omöjligt har varit på skoj. Sättet som kvinnornas utsagor i Karimakwendas studie förminskas på tolkas dock inte allt för långt ifrån hur de dömda männen resonerar eftersom de dokumenterade skadorna aktivt bortses ifrån och istället hävdas en subjektiv tolkning som negligerar fakta. Vidare indikerar studien att neutraliserande tekniker kunde presenteras som ädla handlingar. Detta har påvisats några få gånger i empirin. Att det blir ett tillbakavisande av skada kan

möjligen förklaras utifrån att våldsamma handlingar frekvent riktas mot ett ädelt försök att rädda sina barn från klandervärda mammor. Att männen framställer sina våldsamma ageranden som tappra försök att rädda barnen förnekar kvinnans skador samtidigt som det fråntar männens ansvar. Skadan bortförklaras och handlingen förskjuts till en yttre påverkan där gärningsmannen har tvingats till sitt agerande. Exemplet nedan illustrerar hur detta kunde förklaras:

“De bråkade om att hon hade druckit alkohol. Hon hade med sig glaset. Han vet inte om det var alkohol i det. Han blev tvungen att ta dottern ifrån henne och springa ner för trappan.” (Dom nr: 5)

5.3 Förnekelse av offer

Denna typen av förnekelse har visats finnas i kombination med andra neutraliseringar. Däremot var det inte så vanligt förekommande som jag inledningsvis hade förväntat mig. Detta beror möjligtvis på att många av männen helt förnekade sitt ansvar. Däremot har empirin visat att det har förekommit domar där skadan har uppmärksammats, själva kränkningen har erkänts men att de nekar till grov kvinnofridskränkning då det inte var integritetskränkande och även att kvinnorna själva har varit våldsamma. En man hade blivit arg och hävdade att det kunde mycket väl stämma att han hade slagit henne men detta berodde i så fall på att hon själv hade vara “gåpåig”. Samma man hade slagit och hotat med att hon skulle få en rak höger då hon inte ville laga mat och vara tyst eftersom han tittade på OS. Kvinnan uppgav att mannen slog henne varje dag men att han menade att hon inte skulle älta i det och han ska även ha slagit henne i adamsäpplet för att få tyst på henne. Vid frågan om detta svarade han “tyvärr funkade det inte” (Dom 25). Detta tas med i analysen eftersom det finns en stor mängd ljudbevisning mot mannen.

Männens illustrationer kan förstås enligt Sykes och Matzas (2013) teori där de på olika sätt bekräftar våldet men att offret dementeras. I Hulleys (2016) studie visas hur förövare på olika sätt neutraliserar för att bevara någon självkänsla och värde som försvarar dem från den brottsliga handlingen de har begått. Denna självbevarelsen kan inte utifrån den teoretiska ramen hittas i dessa domar då gärningarna och offren förnekas. Det kan uppfattas som att de är helt likgiltiga till skadan som har tillfogats kvinnorna och tolkningen är därav att de inte har något att bevara. Vidare går det även att återfinna riskfaktorer hos dessa män i form av tidigare våld, språkligt våld, alkoholmissbruk, sexuellt våld och även att bråken gror ur kvinnliga stereotypa

sysslor som männen vill att kvinnorna ska göra (Polisen, 2020; Dobash och Dobash, 1998; Caulfield, Riggs och Street, 2000). Tidigare forskning har visat att det däremot är ovanligt att parterna är äldre och detta var inte fallet vid dessa domar, utan det ena paret hade varit gifta i många år men mannen led av alkoholism och använde grovt våld när han drack. Att använda våld när målsägande inte lever upp till kvinnliga ideal och manligt bestämmande indikeras i framförallt dom nummer 25 där den tilltalade kunde bli både aggressiv och våldsam när frun inte gjorde som hon blev tillsagd. Detta kan försåts utifrån vad Dobash och Dobash (1998) menar är våld som syftar till att återta kontroll och tydliggöra vem som bestämmer. Mooney (2007) pekar även på att våld, som en förlängning av patriarkala strukturer, rättfärdigar mäns våld mot kvinnor och detta tycks vara en repertoar som ständigt återkommer i materialet och kan därför även belysa detta problemet. Att agera våldsamt vid upprepade situationer kan tolkas som att hävda sin manliga makt och kan möjligt förklaras utifrån att det förekommer upprepade gånger i männens skildringar av sina handlingar. Att vidare fortsätta förneka dessa våldshandlingar är lika inbundna i de patriarkala strukturer, vilket även visas av Karimakwenda (2021) som belyser hur problematiken är funtad i kulturella föreställningar om män och kvinnor.

5.4 Fördömmande av fördömarna

Fördömmande av fördömarna förekom endast några få gånger i materialet men har ändå visat sig vara intressant att undersöka närmare. Detta kunde förstås genom att det hävdades att socialtjänsten hade gjort fel eller att det var andra som låg bakom anmälningarna mot den tilltalade. Poängen med denna tekniken menar Sykes och Matza (2013) vilar på avvikarens förmåga att skifta fokus från det egna handlandet till utomståendes reaktioner på den brottsliga handlingen. Således lyckas gärningsmannen genom att attackera fördömarna omkullkasta felet i det egna beteendet eftersom fokus har riktats mot dem som på olika sätt upprätthåller sociala normer. Hulley (2016) visade även hur sexualbrottslingar vände sina brott mot föräldrarna som borde lärt sina barn att det finns kriminella på internet som kan orsaka skada. Citaten nedan visar hur detta kunde te sig:

“Han tror att det var någon annan som fick henne att skriva att han trakasserade henne. Om NN hade sagt till honom att hon inte ville ha kontakt hade han förstått det. Hon

borde inte ha blandat in socialtjänsten. [...] Han tycker att han blev felaktigt behandlad. Socialtjänsten var på NN sida hela tiden men själv ville han inte tala illa om henne.”

(Dom nr: 15)

5.5 Åberopande av högre lojaliteter

Åberopande av högre lojaliteter visade sig vara minst förekommande i materialet. Det kan därför inte sägas huruvida det förekommer ofta i domar som rör grov kvinnofridskränkning eftersom för få domar analyserades. Det gick att tolka att männen som yttrade denna typen av rationaliseringar kunde framhålla att den våldsamma handlingen var sanktionerad inom familjen och kvinnan hade specifika skyldigheter mot exmaken eftersom det var så det skulle vara i familjen. Möjligen är det så att föreställningen om skyldigheter och normer som privat finns inom en familj, ger upphov till hans handlingar och därför kunde han rättfärdiga så som han hade gjort. Detta stämmer överens med Sykes och Matzas (2013) teori där den egna gruppens regler står över samhället i stort och därför kan handlingen godkännas eller lyckas neutraliseras. Skillnaden här är dock att föreställningen endast tolkas existera hos mannen och inte hos någon annan. Vidare tycktes det stämma överens mellan empirin och riskfaktorer som kan förekomma hos män som utsätter kvinnor för våld. En tilltalad bröt upprepade gånger mot ett kontaktförbud och familjen var även i kontakt med socialtjänsten. Han hade även lidit av psykiska besvär som han menade låg bakom vissa våldsamma handlingar vilket även stämmer överens med den tidigare forskningen kring riskfaktorer (Polisen, 2020; Caulfield, Riggs och Street, 2000).

Det går inte att dra några större slutsatser utifrån detta eftersom det förekom i en så pass liten grad att den inte kan anses vara av någon större signifikans för denna studie. Däremot kan resultatet liknas vid det Mooney (2007) fann i sin studie där män tenderade att åberopa högre lojaliteter när barn antogs fara illa. Det skulle därför kunna antas att denna neutralisering är mer vanlig än vad detta resultatet visade. Vidare var det återkommande att männen hävdade kontakten med socialtjänsten och att detta på något sätt skulle ha en inverkan på framställningen av kvinnans beteende. En tänkbar orsak till detta skulle kunna vara i samma riktning med högre lojaliteter eftersom kvinnorna framställs som sämre mödrar när socialtjänsten omnämns och att männen under inga omständigheter kan godkänna att barnen far illa och därför agerar aggressivt vilket Mooney (2007) även poängterar. En sådan framställning tjänar patriarkala strukturer då mäns roller behöver uppfylla familjebeskyddaren parallellt med att vara i kontroll. När kvinnor

inte lever upp till rollen av att vara en familjetjänare rättfärdigas våldet eftersom hon kan framställas som en klandervärd och otillräcklig mor. Genom att fokusera på andra handlingar som ligger utanför den egna och samtidigt framhäva en högre moral förminskas mannens roll och han har samtidigt levt upp till manliga könsideal av att vara beskyddande och kontrollerande. Dobash och Dobash (1998) hävdade att män tenderar att betrakta sitt våld som heroiskt när de slåss med andra män men att detta inte kan generaliseras för våld riktat mot kvinnor. Däremot vill jag utifrån empirin hävda det motsatta. Att åberopa högre lojaliteter när våld har använts för männen ansåg att barnen för illa kan liknas vid vad författarna kallar heroiskt och bra våld. De har alltså skyddat sina "värdiga mål", det vill säga barnen, och samtidigt lyckats framstå som duktiga föräldrar, iallafall från den egna betraktaren, och våldet har därmed legitimerats.

6. Slutsats

Syftet med denna uppsats var att försöka förstå hur gärningsmän rättfärdigade grov kvinnofridskränkning och hur olika riskfaktorer var närvarande under männens berättelser. Frågeställningen som har försökts besvaras var: *På vilket sätt använder män dömda för grov kvinnofridskränkning neutraliserande tekniker när de förklarar sina handlingar i domar och hur är riskfaktorer närvarande?* Sättet som detta görs på illustreras i analysen och resultatet där det diskuteras hur de tilltalade i hög utsträckning förnekar sina gärningar eller lyckas peka på andra bakomliggande orsaker till varför handlingen tog plats. Vidare var ett framträdande tema att porträttera kvinnorna som tokiga och att använda det som en orsaksförklaring till våldet. Männens nekanden kan bero på kontexten som dessa uttalanden tar plats i, det vill säga under rättegångar. Männerna kan antas ha mer att förlora på att erkänna än att neka till brotten. När de därför nekar och hävdar sin oskuld kan det möjligtvis förklaras med att de inte tar ansvar för sina handlingar och avtjäna ett straff. Vidare kan det även förklaras utifrån neutraliseringstekniker och ett normativt system som på olika sätt utdömer dessa handlingar som oförlåtliga och därmed tvingas männen ta ställning till sina egna ageranden som felaktiga och därför förneka dem. Riskfaktorens närvaro synliggjordes i samband med flera neutraliserande tekniker. Riskfaktorer i kombination med skildringar av bekräftande av en manlig identitet presenteras även som förklaringsmodeller till varför våldet kan tänkas ha inträffat och vidare skulle det kunna spekuleras i huruvida männen har neutraliserat sina handlingar redan på förhand, genom det

tidigare forskning kallar riskfaktorer. Det kan tolkas att riskfaktorerna har gett männen underlag för vad som senare kan hävdas vara rationaliseringar men även före själva brottet.

Fortsättningsvis kan man förstå dessa neutraliseringar som det Karimakwenda kallade "språkligt våld" (2021). Gärningarna i sig utgör fysiskt våld men sättet gärningarna nonchaleras, förnekas och förminskas kan även förstås ses som ett sorts våldsutövande eftersom det kan sägas vara en del av våldskapitalet män i dessa sammanhang besitter, men som yttrar sig via språket (Dobash & Dobash, 1998). Detta kan förstås genom att våld möjliggörs via normer som på olika sätt lyfter män i förhållande till kvinnor och syftar till att tjäna ett patriarkalt samhälle.

Eftersom det i några fall förekom förmildrande förklaringar i domarna som presenterades av rätten skulle detta kunna undersökas närmare. Karimakwenda (2021) visade hur rätten avspeglade dessa tendenser i hennes studie och det skulle även kunna tänkas att männens skildringar på olika sätt bekräftas i rättens utdömande. Detta har nämligen visat sig vara högst närvarande vid exempelvis sexualbrott där domar har frikänt män när målsägande uppförde sig på ett specifikt sätt eller bar specifika kläder. Således kan det tänkas vara viktigt att granska huruvida liknande diskurser sker i Sverige.

Källförteckning

Bloomfield, S. & Dixon, L. (2015) An outcome evaluation of the Integrated Domestic Abuse Programme (IDAP) and Community Domestic Violence Programme (CDVP). National Offender Management Service

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/449008/outcome-evaluation-idap-cdvp.pdf

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019). Grov kvinnofridskränkning: Brottets hantering och utveckling i rättskedjan 1998–2017.

https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e23bd7/1615395221146/2019_8_Grov_kv_innofridskrankning.pdf

Brottsförebyggande rådet, Brå (2020). Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott Slutlig statistik.

https://www.bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa707e2d/1617086483071/Sammanfattning_anmalda_2020.pdf

Brottsförebyggande rådet, Brå (2021). Våld i nära relationer.

<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html>

Hulley, J. L. (2016) “‘While This Does Not in Any Way Excuse My Conduct . . . ’: The Role of Treatment and Neutralizations in Desistance From Sexual Offending’, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 60(15), pp. 1776–1790. doi:

10.1177/0306624X16668177.

<https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/0306624X16668177>

Bryman, A (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. tredje upplagan Stockholm: Liber Oxford

Caulfield, M. Riggs, D. Street, A. (2000). Risk of domestic violence: Factors associated with perpetration and victimization. *Journal of clinical psychology*. Vol 56(10), pp, 1289-1316.

<https://content.ebscohost.com/ContentServer.asp?T=P&P=AN&K=3680791&S=R&D=a9h&Ebs>

[coContent=dGJyMMvI7ESep644y9f3OLCmsEmep69Ss6a4SreWxWXS&ContentCustomer=dGJyMPGpt0mwqrBRuePfgeyx43zx](https://www.doi.org/10.4135/9781452243306.n6)

Dobash, R. and Dobash, R. 1998. Violent Men and Violent Contexts. In: R. E. Dobash and Russell P. Dobash Editors, 1998. Rethinking Violence Against Women, Sage Series on Violence against Women, Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc. pp. 141-168 Available at: <<http://www.doi.org/10.4135/9781452243306.n6>> [Accessed 8 May 2021].

Eriksson, L. T. & Wiedersheim-Paul, F (2014). *Att utreda, forska och rapportera*. 10. uppl. Stockholm: Liber

Guest, G., MacQueen, K. M. & Namey, E. E. (2012). Introduction to applied thematic analysis. In *Applied thematic analysis* (pp. 3-20). SAGE Publications, Inc., <https://www-doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.4135/9781483384436>

Infotorg (2021). Bisnode InfoTorg Juridik. <https://www.bisnode.se/produkter-och-tjanster/infotorg/infotorg-juridik/>

Johansson, M & Stenevi, M (2021). Grov kvinnofridskränkning ska ge minst ett års fängelse. *Regeringskansliet*, 21 April <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2021/04/grov-kvinnofridskrankning-ska-ge-minst-ett-ars-fangelse/>

Jämställdhetsmyndigheten (2016). En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. [1 Maj] https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2018/01/en-nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor_-2016_17_10.pdf <https://lagen.nu/dom/nja/2004s97#h-gsta-domstolen>

Jämställdhetsmyndigheten (2019). NATIONELL STRATEGI FÖR ATT FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA MÄNS VÅLD MOT KVINNOR. [1 Maj]

<https://www.jamstallhdhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/nationell-strategi-for-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor>

Karimakwenda, N. (2021) ‘The Language of Erasure: Neutralization Techniques in Contemporary South African Marital Rape Judgments’, *Violence Against Women*, 27(3–4), pp. 378–398. doi: 10.1177/1077801219897842.

<https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/1077801219897842>

Kriminalvården (2020). *Våld i nära relationer*. [1 Maj]

<https://www.kriminalvarden.se/behandling-och-varld/behandlingsprogram/vald-i-nara-relation/>

Mooney, J. (2007). Shadow values, shadow figures: real violence. *Crit Crim* (2007) 15:159–170
DOI 10.1007/s10612-007-9023-7

<https://eds-b-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=23cc9d1b-91f4-44db-8cbd-d8a6d31c4c7c%40sessionmgr4006>

Nationellt centrum för kvinnofrid (2021). *Dödligt våld mot kvinnor: regeringen vill intensifiera arbetet mot våld*. [1 Maj]

<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/om-kunskapsbanken/kunskapsbankens-nyhetsarkiv/nyhetsvisningssida/?tarContentId=942510>

Nationellt centrum för kvinnofrid (2021). *Grov kvinnofridskränkning*. [1 Maj]

<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/grov-kvinnofridskrankning/>

NJA 2004 s. 97.

Palm, J (2021). Fem kvinnomord – på mindre än tre veckor. *Svenska Dagbladet*, 19 April

<https://www.svd.se/fem-kvinnomord--pa-mindre-an-tre-veckor>

Polisen (2020). Kartläggning av brott i nära relation och sexualbrott - Polisområde Fyrbodal

file:///C:/Users/louis/Downloads/Kartl%C3%A4ggning%20av%20brott%20i%20n%C3%A4ra%20relation%20och%20sexualbrott.pdf

Rennstam, J & Wästerfors, D (2015). Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Rienecker, L & Stray J, P(2018). Att skriva en bra uppsats. Upplaga 4 Stockholm: Liber

Ringström, J (2014). *Diskursanalys: en analys av andra ordningen eller en andra rangens analys?* (red.) Thelander, Joakim (red.) (2014). *Den metodologiska labyrinten: erfarenheter och vägval inom samhällsvetenskaplig forskning*. Kristianstad: Kristianstad University Press

Sveriges Domstolar (2020). Sveriges Domstolars uppdrag och roll.

<https://www.domstol.se/en/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/sveriges-domstolars-uppdrag-och-roll/>

Sykes, G. M & Matza, D. (1957/2013). Techniques of neutralization. I McLaughlin, E & Muncie, J (red.) (2013). *Criminological perspectives: [essential readings]*. 3. ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications

van Baak, C. et al. (2018) 'Honor Crimes in the United States and Offenders' Neutralization Techniques', *Deviant Behavior*, 39(2), pp. 187–202. doi: 10.1080/01639625.2016.1266870.
<https://eds-a-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=b9311452-01a1-4491-9fcd-db4cdccf07a2%40sessionmgr4008>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

https://lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Walklate, S. (2012). Response 2: Can the big society listen to gendered voices?. *Criminology & Criminal Justice*, 12(5), pp. 495-499.

https://heinonline-org.ludwig.lub.lu.se/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/crmcj12&id=471&men_tab=srchresults#

Wisterberg, E (2021). Så vill partierna stoppa våldet mot kvinnor. *Svenska Dagbladet*, 20 April
<https://www.svd.se/sa-vill-partierna-stoppa-valdet-mot-kvinnor>